De wijsheid van het oude China

Confucius is de verlatiniseerde naam van Koeng-foe-tse, meester uit het geslacht van Koeng. Hij leefde van 551 vC. tot 479 vC.

Het kenmerk van het Confucianisme is zijn gerichtheid op de praktijk en de mens. Men zou het 'humanistisch' kunnen noemen. Geen systeem van logica en metafysica. Confucius drong zijn leerlingen geen denkregels op, maar probeerde hen tot zelfstandig denken te brengen, zoals o.a. Socrates en Kant.

Zijn hele leer bestaat uit gedragsregels en zedelijke voorschriften, met het welzijn van mens en maatschappij als uiteindelijk doel. Hij leefde in een tijd waarin dit ook erg noodzakelijk was. Het menselijke ideaal is niet de ascetische *heilige*, maar de mens en wereld kennende *wijze*.

Onophoudelijke zelfopvoeding, zedelijke ernst, oprechtheid. Respect voor zichzelf en anderen. Streven naar uiterlijk en innerlijk evenwicht.
De volmaaktste deugd was "Wat gij niet wenst, doe dat ook een ander niet', net zoals bij Kant.

Lao Tse zou ongeveer 600 vC. geboren zijn.

Het enige boek wat hij schreef was de 'Tao teh king'. Bestaande uit twee delen en 81 hoofdstukken. Het wordt beschouwd als één van de meest verheven boeken van de wereldliteratuur.

Tao als grondbeginsel kan betekenen:
1 Weg
2 Wet van de hemel
3 Het absolute

Tao is de in zichzelf onbegrijpelijke oergrond van de wereld. De wet aller wetten, de maat aller maten.

Dus anders dan Confucius is Lao Tse juist wel metafysisch. Ook is hij niet gericht op de maatschappij, maar juist geneigd deze te laten voor wat zij is.

'De mens richt zich naar de maat van de aarde, de aarde naar de maat van de hemel, de hemel naar de maat van Tao, en Tao naar de maat van zichzelf'.

Tao is vergelijkbaar met wat in de westerse filosofie het 'absolute' of 'het ene' genoemd wordt. 'Weten van het niet-weten is het hoogste'. Vergelijk Socrates en Plotinus.

We moeten ons innerlijk vrijmaken van alles wat ons van Tao afhoudt.

Handelen door niet-doen: Wu wei
Verwantschap met India: Handelen door niet-handelen: karma yoga. (Lees de 'Baghavad Gita').

Tao is ook enigszins te vergelijken met Brahman.

Verwantschap met het Christendom komt bijvoorbeeld uit in de volgende regel van Lao-Tse: 'Wie niet strijdt, met hem kan niemand strijden. Vergeld vijandschap met deugd. De goede behandel ik goed, de niet-goede behandel ik ook goed, want zo verkrijgt hij goedheid'.

Het sleutelwoord op het Pad van Tao is eenvoud. Verlang geen winst, geen moeilijk te verkrijgen goederen, wees vrij van hebzucht en ijdelheid. Zo komt men tot rust en verlichting.

De verlichte is eenvoudig als een kind. (Christus: 'Zo gij niet wordt als de kinderkens zult gij het Koninkrijk niet ingaan').

Tao kent geen onderscheiding en is één. Het omvat alles en alle tegen-stellingen. Brengt elk ding tot ontplooiing en voltooiing.

> *Het Tao, dat gezegd kan worden, is niet het eeuwige Tao.*
> *De naam, die genoemd kan worden, is niet de eeuwige Naam.*
> *Onnoembaar, is het oorsprong van hemel en aarde;*
> *Noembaar aller dingen moeder.*
> *Durend begeerteloos, zien wij zijn in-wezen.*
> *Durend begerende, zien wij zijn grens.*
> *Beiden[1] in oorsprong gelijk, in naam verschillend.*
> *Die gelijkheid[2] heet diep, de diepte der diepten; van al het onzienlijke is het de poort.*
> *(vertaling J.A. Blok)*

KENMERKEN VAN DE CHINESE FILOSOFIE

1 Harmonie, juiste maat, middenweg, evenwicht.
2 Overeenstemming mens en heelal, aarde en hemel, mens en natuur.
3 Afkeer van eenzijdigheid en uitersten. Er is ruimte voor het 'en-en', 'zowel-als'. Niet het westerse 'of-of'. De Chinese denker tracht tegenstellingen altijd in een hoger gezichtspunt te verenigen.
4 Wisselwerking tussen de twee grondbeginselen van de werkelijkheid. Yin Yang, Li Ki.
5 Verdraagzaamheid. 'Drie leerstelsels, één familie: Confucianisme, Taoïsme, Boeddhisme'. Geen onderdrukking, vervolging of poging tot bekering.
6 In tegenstelling tot de wereldverzaking van India, is de Chinees juist gericht op het praktische leven, naar de aarde toe.
7 Humanistisch, mens centraal.
8 Ontplooiing en vorming eigen zelf.
9 Zielevrede onontbeerlijk voor geluk.
10 De meerderheid der Chinese filosofen zegt: de mens is goed.
11 Kennis nooit centraal, moraal wel.
12 De mens moet altijd gezien worden in samenhang met familie, maatschappij en staat. Er is dus altijd een politieke en sociale component in de filosofie.

---

[1] Het noembare en het onnoembare Tao
[2] Het besef van de identiteit van het onnoembare Tao met het zich openbarende Tao is het uiterste waartoe de geest kan reiken.

道可道非常道

Tao k'o tao fei ch'ang tao

Het *Tao* dat *Tao* genoemd kan worden, is niet het eeuwige *Tao*.

Om vissen te vangen gebruikt men aas. Heeft men de vissen gevangen, dan kan men het aas vergeten. Om konijnen te vangen gebruikt men een strik. Heeft men de konijnen gevangen, dan kan men de strik vergeten. Men gebruikt woorden om hun betekenis uit te drukken. Wordt de betekenis verstaan, dan kunnen de woorden vergeten worden. Waar vind ik een mens die woorden vergeet, opdat ik met hem praten kan?
Tsjwang-Tse

Eind 13e eeuw nam Europa kennis van de Chinese cultuur dmv Marco Polo. Leibniz, Diderot, Voltaire en Goethe hadden grote waardering voor de Chinese filosofie en cultuur. Graaf Keyserling zei in de 20e eeuw: 'Het westen heeft de hoogste graad van *kunnen* bereikt, China de hoogste graad van *zijn*'.

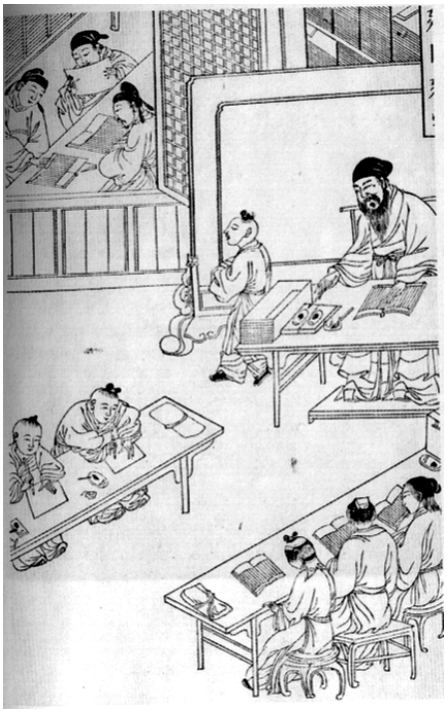

Het karakter *feng* ('wind') in de'slank-goud'-stijl van keizer Hui-tsung.

0 – 0 – 0

Wie zich in de Chinese denkwereld wil verdiepen kan beginnen met de volgende boeken:

Lao-Tzu / Tao teh tjing. Vert. Blok, commentaar prof. H. Van Praag – Ankh-Hermes
Patricia de Martelaere / Taoïsme – Ambo
René Ransdorp e.a. / Inleiding Taoïstische filosofie – De vrije uitgevers
E. Kaniok / Het geluk van Tao (Dharma geschenk) – Milinda

J.W. Schotman / De wijsheid van Confucius – Ankh-Hermes
De kleine I Tjing / Richard Wilhelm – VBK media
Bodhidharma / De oorsprong van Zen – Karnak

Voor verdere studie:
I Tjing, het boek der veranderingen / Richard Wilhelm – VBK media
De oorspronkelijke I Tjing / vert. Alfred Huang – Altamira-Becht
René Ransdorp / Zwervend met Zhuangzi – Damon
Kristofer Schipper / Tao, de levende religie van China – Meulenhoff
Kristofer Schipper / Lao Zi, het boek van de Tao – Uitgeverij Augustus
Kristofer Schipper / Confucius, de gesprekken – Uitgeverij Augustus
Kristofer Schipper / Zhuang Zi, de volledige geschriften – Uitgeverij Augustus

Bovenstaande titels zijn bij de reguliere boekhandel verkrijgbaar, en via internet.
Maar in onze boekhandel zijn ook nog enkele Engelstalige titels verkrijgbaar die bij de uitgever - TPH Wheaton - uitverkocht zijn. Per e-mail te bestellen: books@theosofie.nl
C.E.O. Carter / The Tao and Mother Goose - Quest. € 8,51, nog 1 ex.
C.H. Mackintosh / Tao, a poetic version of the Tao Teh Ching of Lao Tsze - Quest. € 4,27, nog 2 ex.
I. Mears / Tao Teh King by Lao Tzu - Quest. € 7,94 nog 1 ex.
C.S. Medhurst / The Tao-Teh-King, sayings of Lao Tzu - Quest. € 7,28. Nog 2 ex.
H. Wei / The guiding light of Lao Tzu – Quest. € 11,50 Nog 2 ex.